

9. Ordlista

Anafylaktisk chock	Akut allergisk reaktion med blodtrycksfall, andnöd, utslag och ödem
Arteriosklerotisk	Förkalkad (blodkär)
Aseptik	Metod att vid sårbehandling och operationer hålla allt som kommer i beröring med såret bakteriefritt
Aspergillos	Sjukdomsgrupp orsakad av mögelsvampen Aspergillus
Benläsion	Skada/inflammationsprocess i benet orsakad av t ex infektion
Bilateral	Dubbelsidig
Biofilm	Bakteriebeläggning på tandytor (plack)
Bisfosfonat	Läkemedel mot bennedbrytning
Bonding	Fästande, hopfogning
Canin	Hörntand
Devitalisera	Döda
Dikotomisera	Uppdela i två grupper
Dränage	Avflöde för sekret från sår och sårhål
Emfysem	Patologisk ansamling av luft i vävnad

Empirisk	Vunnen genom erfarenhet
Etmoidal	Silbenet i ögonhålan
Exacerbation	Försämring i en sjukdoms förlopp
Extirpation	Fullständigt avlägsnande av organ eller organdel
Extraktion	Tanduttagning
Foramina	Små hål, öppningar
Gingiva	Tandkött
Hydrolys	Ett kemiskt ämnes sönderfall under upptagande av vatten
Hävning	Höjning
Iatrogen	Uppkommen genom läkares/tandläkares åtgärd
Incisiv	Framtand
Innervationsområde	Område som en viss nerv omfattar
Intervention	En åtgärd som prövas inom ramen för en vetenskaplig studie
Irreversibel	Ej omvändbar
Kavitet	Hålighet
Kofferdam	Gummiduk som används för att isolera tänder från munhålan

Kohortstudie	Studie som gäller en grupp personer som utgör en kohort, dvs har vissa definierade egenskaper gemensamt, exempelvis alla personer som under en viss tidsperiod behandlats för en viss sjukdom. Vanligen gäller undersökningen två eller flera olika undergrupper i kohorten som ska jämföras på lång sikt, t ex avseende överlevnad eller uppkomsten av fetma. Förfarandet har nackdelen att grupperna inte tillkommit genom randomisering, vilket bl a kan medföra att de inte är fullt jämförbara
Konsekutiv	Följande efter varandra
Kontraindikation	Skäl som talar emot en behandling som annars skulle vara lämplig
Kontrollerad studie	Undersökning som är jämförande, dvs vars deltagare är indelade i två eller flera grupper. Det vanligaste exemplet är kontrollerad klinisk prövning, men även fall-kontrollstudie och kohortundersökning hör hit
Kontrollgrupp	Den deltagargrupp i en klinisk prövning som får överksam behandling t ex placebo eller den idag vanliga behandlingen. Gruppens resultat jämförs med dem i en grupp som får en ny behandling, t ex ett nytt läkemedel. Termen gäller också kontrollgruppen i fall-kontrollstudie
Kortikal	Bark-, barkartad; yttre skal
Kortikalt ben	Kompakt ben
Lamina dura	Det kompakta yttersta skiktet i ben
Lateral kondenseringsteknik (lateral kondensering)	Pressning av den centrala guttaperkaspetsen mot rotkanalsväggen i syfte att skapa utrymme för ytterligare guttaperkaspetsar och därmed reducera mängden sealer vid rotfyllning

Marginal parodontit	Tandlossningssjukdom
Mediatorsubstans	Signalöverförande ämne
Molar	Bakre kindtand, oxeltand
Neuralgi	Kraftig huggande smärta som kommer i korta attacker, kan uppträda dagligen under månader eller under längre tid. Nervus trigeminus är den nerv som oftast drabbas
Obstruktion	Hindrande, försvårande
Orbita	Ögonhåla
Organabscess	Hålrum med var i ett organ
Osmos	Diffusion mellan två vätskor genom ett halvgenomträngligt membran
Osteonekros	Ben som dött
Oxidation	1. Upptag av syre 2. Avgivande av elektroner (vid elektrokemisk korrosion av metaller i närvaro av vätska)
Palpation	Metod att med lätt fingertryck mot kroppsytan undersöka underliggande vävnader eller organ
Periapikal osteit	Inflammation i käkbenet vid rotspetsen av en tand
Periodontalspalt	Utrymme runt roten mellan tanden och benet
Periradikulär	Runt rotspetsen
Perkussion	Undersökning med knackningar mot en kroppsdel eller tand

Perkussionsömhet	Ömhet eller smärta vid knackning mot kroppsdel/tand
Premolar	Främre kindtand
Pulpakavum	Den del av pulparummet som är beläget inne i tandens krona
Pulpaöverkappning	Behandling av ett pulpasår
Pulsoximetri	Mätning av syrehalten i blodet
Randomisering	Sluppmässig fördelning av deltagarna mellan behandlings- och kontrollgrupp i en undersökning. Därmed minskar risken för att systematiska skillnader uppkommer mellan grupperna. Randomiseringen gör det också möjligt att bedöma sannolikheten för att undersökningens resultat uppkommit genom slumpens verkan
RCT	Randomiserad kontrollerad undersökning
Relativ risk (RR)	Resultatet i behandlingsgruppen i relation till resultatet i kontrollgruppen
Reversibel	Omvändbar
ROC	Receiver operating characteristics. Jämförelsemått som ger en grafisk bild av förmågan hos en diagnostisk metod
Rotspetsgranulom	Kronisk inflammationsvävnad vid en tands rotspets
Sekvester	Död benvävnad som lösgjorts från omgivande ben
Sensorisk nerv	Känsel- eller sinnesnerv

Septikemi	Blodförgiftning
Sondering	Undersökning med spetsigt, nålliknande instrument
Spongiös	Svampig
Subkutan	Under huden
Sublingual	Under tungan liggande
Submandibulär	Belägen under eller på undersidan av underkäken
Subtraktionsradiografi	Två röntgenbilder, tagna med tidsmellanrum, jämförs digitalt. Skillnaden mellan bilderna visar då förändring över tid
Tandextraktion	Tanduttagning
Termisk test	Undersökning med värme eller kyla
Termoplastisk	Som blir mjuk av uppvärmning och stel av kyla
Testkavititet	Försiktigt test med borrh
Tetrafluoroetan	Beståndsdel i kylspray
Transluscent	Genomtränglig för ljus
Trepanation	Öppnande av hårdvävnad med t ex borrh
Urticaria	Nässelutslag, nässelfeber; kvaddlar som vanligen uppstår i ett stort antal eller över ett stort hudområde, ofta en allergisk reaktion